FLYPLASSHÅNDBOK

SKIEN FLYPLASS, GEITERYGGEN – ENSN/ SKE

REGLER OG RETNINGSLINJER FOR DRIFT OG BRUK AV FLYPLASSEN

ANSVARLIG UTGIVER: GRENLAND LUFTSPORTSSENTER AS

Revisjonsoversikt 4

1. GENERELT 5

1.1. Hensikt med Flyplasshåndboken 5

1.2. Ansvarsforhold 5
1.2.1. Dokumentstyring 7

1.3. Organisering 7

2. FLYPLASSDATA OG KART 8

2.1. Flyplassinformasjon 8

2.2. Avgangskart og landingsrunder 12

3. DRIFT AV FLYPLASSEN 13

3.1. Bakketjenesten (ref. BSL E 4-1) 13
3.1.1. Definisjoner 13
3.1.2. Instrukser og prosedyrer 13
3.1.3. Publikasjoner 13
3.1.4. Stenging 14
3.1.5. Regulering av aktiviteten 14
3.1.6. Leie av flyplassen 14
3.1.7. Ferdsel 14
3.1.8. Oppstilling, forankring og klargjøring av luftfartøy 15
3.1.9. Utendørs parkering av luftfartøy 16
3.1.10. Installasjoner for flydrivstoff 16
3.1.11. Tiltak mot brann 17
3.1.12. Miljøhensyn og støy 17
3.1.13. Tiltak mot fugler og dyr 18
3.1.14. Fremmedlegemer (FOD) 18
3.1.15. Merking 18
3.1.16. Rapportering 19
3.1.17. Vintervedlikehold 19
3.1.18. Elektrotjeneste 19

4. BRANN- OG REDNINGSTJENESTE 21

4.1. Introduksjon 21

4.2. Ansvarsforhold og organisering av brann- og redningstjeneste 22

4.3. Varsling 22

4.4. Havariplan **23**
4.4.1. Havarikart 25

4.5. Rapportering av uønskede hendelser og avviksbehandling **26**

5. BRUK AV FLYPLASSEN **26**

5.1. Felles bestemmelser for bruk av flyplassen **26**
5.1.1. Betingelser for bruk av Skien Flyplass, Geiteryggen 26
5.1.2. Hvem kan benytte Skien Flyplass, Geiteryggen 27
5.1.3. Bruker-registrering 28
5.1.4. Generelle bestemmelser 29
5.1.5. Bestemmelser for flyging VFR dag og natt 29
5.1.6. Oppstart og bakkebevegelser 31
5.1.7. Flyging mens det pågår fallskjermhopping 31
5.1.8. Radiobruk 31
5.1.9. Vinteroperasjoner 32
5.1.10. VFR Natt 33

5.2. Bestemmelser for acro flyging **33**

5.3. Bestemmelser for fallskjermhopping og tilhørende bakkeoperasjoner **34**
5.3.1. Generelt 34
5.3.2. Lokale bestemmelser 34
5.3.3. Operativ ledelse 34
5.3.4. Fuelprosedyre 34
5.3.5. Rapportering 34
5.3.6. Ferdsel på flyplassen 35
5.3.7. Landingsområdet 35
5.3.8. Landingsmønster 35
5.3.9. Luftrom 35
5.3.10. Prosedyrer ved fallskjermaktivitet på ENSN: 35
5.3.11. Trafikk på bakken: 36
5.3.12. Trafikk i lufta 36

Revisjonsoversikt

Revisjon	Dato	Endring	Kapittel
00	05. 2016	Første versjon	
01	08. 2016	Rettelser	2.1.3
02	02. 2017	Nytt kapittel Oppdatert inspeksjonsskjema. Prisliste 2017. oppdatert oversikt fly. diverse mindre rettelser.	5
03	03. 2018	Større ombygging av håndboken: Ny forside samt inkludert "header" på alle sider Mindre endringer i kapittel 1.1, Opscom er definert som dokumentstyringssystem Kapittel 1.2.3 inneholder ny Forvaltningsavtale med Skien kommune Alle instrukser og bestemmelser fra Skien Lufthavn AS som var limt inn i Rev. 2 er nå fjernet og erstattet med flyplassinformasjon i Kap. 2.1 samt med bestemmelser etc. i Del 3 Kapittel 2.1 og 2.2 (Arealplan) er revidert Hele Del 3 (Drift av flyplassen) er ny Del 5 er oppdatert mht. ny (2018) Prisliste og opplisting av fly stasjonert på flyplassen; revidert brøyteinstruks samt medlemmer SU Mindre kosmetiske endringer her og der	1.1 1.2.3 2.1 2.2 3 5
04	2019	Forenklet utgave til bruk for eksterne brukere. Justeringer av data og innleggelse av nye kart. Revisjon og omskrivning av håndbok samt gjennomgang av GLSS styre	3 1.1.2 6.3.10-6.3-12 nytt
05.3	02. 2020	Ny revisjonsoversikt Nytt organisasjons kart Nytt Jeppesen kart Oppdatering av Daglig leder og Flyplassjef sitt mandat	Side 4 2.1.3 3.1 2.1.2
6.0	02.2023	Nytt org.kart Hvem kan benytte flyplassen Flyplassinformasjon	1.1.4 5.1.1 2.1.1
6.1	08.2023	Elektro – VFR natt	3.1.18, 5.1.10
6.2	01.02.2024	Elektro – VFR natt	3.1.18, 5.1.10
6.21	1.3.2024	Avgangskart og landingsrundekartene flyttet til en side. Kart med meldepunkter fjernet. Sideinndelingen er oppdatert	§1.2 §1.2
6.22	10.03.2024	Rettet diverse skrivefeil.	
6.23	2.7.2024	Endringer knyttet til utendørs parkering og generell ryddighet.	§ 3.1.7 § 5.1.4
6.24	29.8.2025 01.01.2026	Haveriplanen er oppdatert etter kommentar fra tilsynet. Ferdsel er oppdatert med presiseringer. Oppdatert radiobruk Flyhøyder Radiofrekvens ENSN og Farris Fjernet Ulf Andersen's referanser Justert beredskapskapittelet	§ 4.4 § 3.1.7 § 5.1.8 § 5.1.5 Hele dokumentet § 5.1.3 og § 4.1 §4.2

6.25	13.08.2026	Justert beredskapsgruppen	§4.2
6.25	13.08.2026	Justert %-satsen på banelys	§ 5.1.10
6.25	13.08.2026	Setningen: Varmkjøring av motor skal være gjennomført før flyet taxer ut til holding sperrelinje ved TWY W1. er fjernet.	§ 5.1.6

1. Generelt

1.1. Hensikt med Flyplasshåndboken

Flyplasshåndboken er en dokumentasjon av bestemmelser og retningslinjer som gjelder ved Skien Flyplass, Geiteryggen.
Håndboken skal tilfredsstille norsk regelverk bla. slik det kommer frem i "Bestemmelser for Luftfart" – BSL – samt tilleggsbestemmelser utstedt av Grenland Luftsportssenter AS (heretter GLSS). Administrative opplysninger og dokumenter av interesse for brukerne av flyplassen inkluderes også i håndboken.

Forutsetningene for og rammene rundt den operative driften av flyplassen er gitt av Skien kommune som konsesjonshaver og eier av flyplassen, og av Luftfartstilsynet. Disse rammebetingelsene er hjemlet i:

- *Konsesjon* for drift av Skien Flyplass, Geiteryggen
- *Teknisk-operativ godkjenning* av Skien Flyplass, Geiteryggen
- *Forvaltningsavtale* mellom Skien kommune og Grenland Luftsportssenter AS.

Flyplasshåndbokens bestemmelser med tilhørende norsk regelverk gjelder for GLSS som driver og forvalter flyplassen på vegne av konsesjonshaver, samt for alle brukere av flyplassen. Flyplassen i denne sammenheng er definert som arealer innenfor flyplassens gjerde og som definert i Forvaltningsavtale mellom Skien kommune og GLSS.

Alle brukere av flyplassen plikter å gjøre seg kjent med relevante deler av Flyplasshåndboken samt følge de bestemmelser som gjelder.

Flyplassjefen kan ved spesielle tilfeller godkjenne avvik fra de lokale bestemmelsene i denne håndboken.

Kommentarer, rettelser eller forslag til endringer rettes til Flyplassjefen eller til daglig leder i GLSS.

1.2. Ansvarsforhold

Det er Flyplassjef som er eier av denne Flyplasshåndboken og har ansvar for å forsikre seg om at håndboken til enhver tid er relevant og oppdatert og at den blir implementert hos brukerne.

Vesentlige endringer må godkjennes av styret i GLSS. Flyplassjefen har myndighet til å dispensere fra bestemmelsene i denne håndboken.

1.2.1. Dokumentstyring

Dette dokumentet med underliggende instruksverk, kart osv. ligger lagret i dokument styringssystemet til GLSS, *"Opscom"*. Dokumentet er også tilgjengelig via GLSS sin hjemmeside; samt via hjemmesiden for PPR; www.myppr.no

Flyplasshåndboken er et levende dokument som hele tiden kan revideres og forbedres. Dokumentstyringen sikrer at den til enhver tid gjeldene versjon av Flyplasshåndboken blir gjenfunnet av brukerne.

Alle rapporter fra periodiske inspeksjoner av plassforholdene samt hendelsesrapporter, avviksrapporter og annen viktig dokumentasjon vil også bli overført fra papirkopi lagring til de respektive mappene i Opscom. Oversikt over antall flybevegelser per kvartal blir lagret i www.myppr.no.

1.3. Organisering

For oppdaterte organisasjonsopplysninger se www.glss.no

2. Flyplassdata og Kart

2.1. Flyplassinformasjon

Navn	: Skien flyplass, Geiteryggen
Adresse	: Voldsvegen 204, 3739 Skien, NO
Internasjonal flyplasskode	: ENSN/ SKE
Beliggenhet	: 591106N 0093401E, ARP
Grunneier	: Skien kommune
Konsesjonshaver	: Skien kommune
Teknisk-/ op. godkjennelse	: Skien kommune
Flyplassoperatør	: Grenland Luftsportssenter AS på vegne av Skien kommune
Status	: Flyplass til privat bruk
Radiofrekvens	: 119.205 Mhz, Geiteryggen traffic
ATIS	: 121.705 Mhz
Rullebaner	: 01/ 19, rillet asfalt
Lengde	: 1416 m
Bredde	: 30 m
Taksebane E1	: 28 m, asfalt
Taksebane E2	: 23 m, asfalt
Taksebane W1	: 8 m, asfalt
Taksebane W2	: 8 m, asfalt
Høyde over havet	: ARP: 463 ft AMSL / THR 01: 424 ft AMSL / THR 19: 463 ft AMSL
Sikkerhetsområde	: 75 m fra senterlinje
Type trafikk tillatt	: VFR dag og natt
Vektgrense/ pax tillatt	: 5700 kg/ 9 PAX
Drivstoff tilgjengelig	: Avgas 100LL, Jet A1 + FSII
Drivstoff on request	: 98 oktan MOGAS
Meldekontor	: Sentralt AIS på ENGM
Luftrom	: klasse G; GND – 2500 ft RMZ
Overliggende ATC	: Farris Approach, 134.055 Mhz
Krav til PPR for all trafikk	: søk på www.myppr.no
Telefonisk PPR	: kan alternativt søkes på +47 90 737 302
Toll ops.	: +47 22 86 02 00 / tollops@toll.no
Kontakt flyplassoperatør	: post@glss.no / +47 90 737 302
Flyplassinformasjon	: www.myppr.no / +47 90 737 302

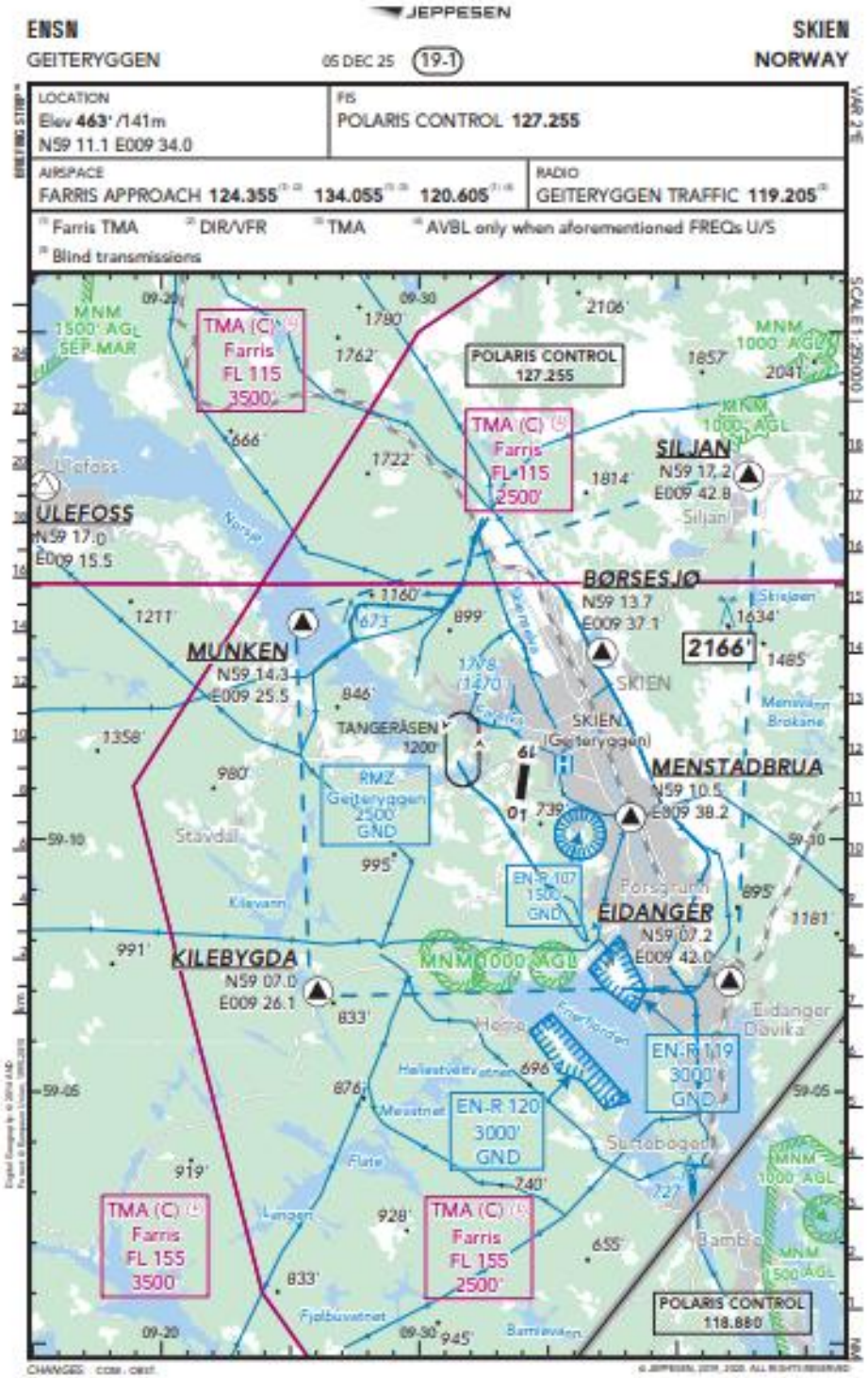
JEPPESEN
ENSN
GEITERYGGEN
05 DEC 25
19-1
SKIEN
NORWAY
LOCATION
Elev 463' /141m
N59 11.1 E009 34.0
FIS
POLARIS CONTROL 127.255
AIRSPACE
FARRIS APPROACH 124.355 134.055 120.605
RADIO
GEITERYGGEN TRAFFIC 119.205
Farris TMA
DIR/VFR
TMA
AVBL only when aforementioned FREQs U/S
Blind transmissions
TMA (C) Farris FL 115 3500'
POLARIS CONTROL 127.255
TMA (C) Farris FL 115 2500'
SILJAN
N59 17.2
E009 42.8
ULEFOSS
N59 17.0
E009 15.5
BØRSESJØ
N59 13.7
E009 37.1
2166'
MUNKEN
N59 14.3
E009 25.5
TANGERÅSEN
1200'
SKIEN (Geiteryggen)
SKIEN
MENSTADBRUA
N59 10.5
E009 38.2
RMZ Geiteryggen 2500' GND
EN-R 107 1500' GND
EIDANGER
N59 07.2
E009 42.0
KILEBYGDA
N59 07.0
E009 26.1
EN-R 119 3000' GND
EN-R 120 3000' GND
TMA (C) Farris FL 155 3500'
TMA (C) Farris FL 155 2500'
POLARIS CONTROL 118.880
MNM 1000' AGL
MNM 1500' AGL SEP-MAR

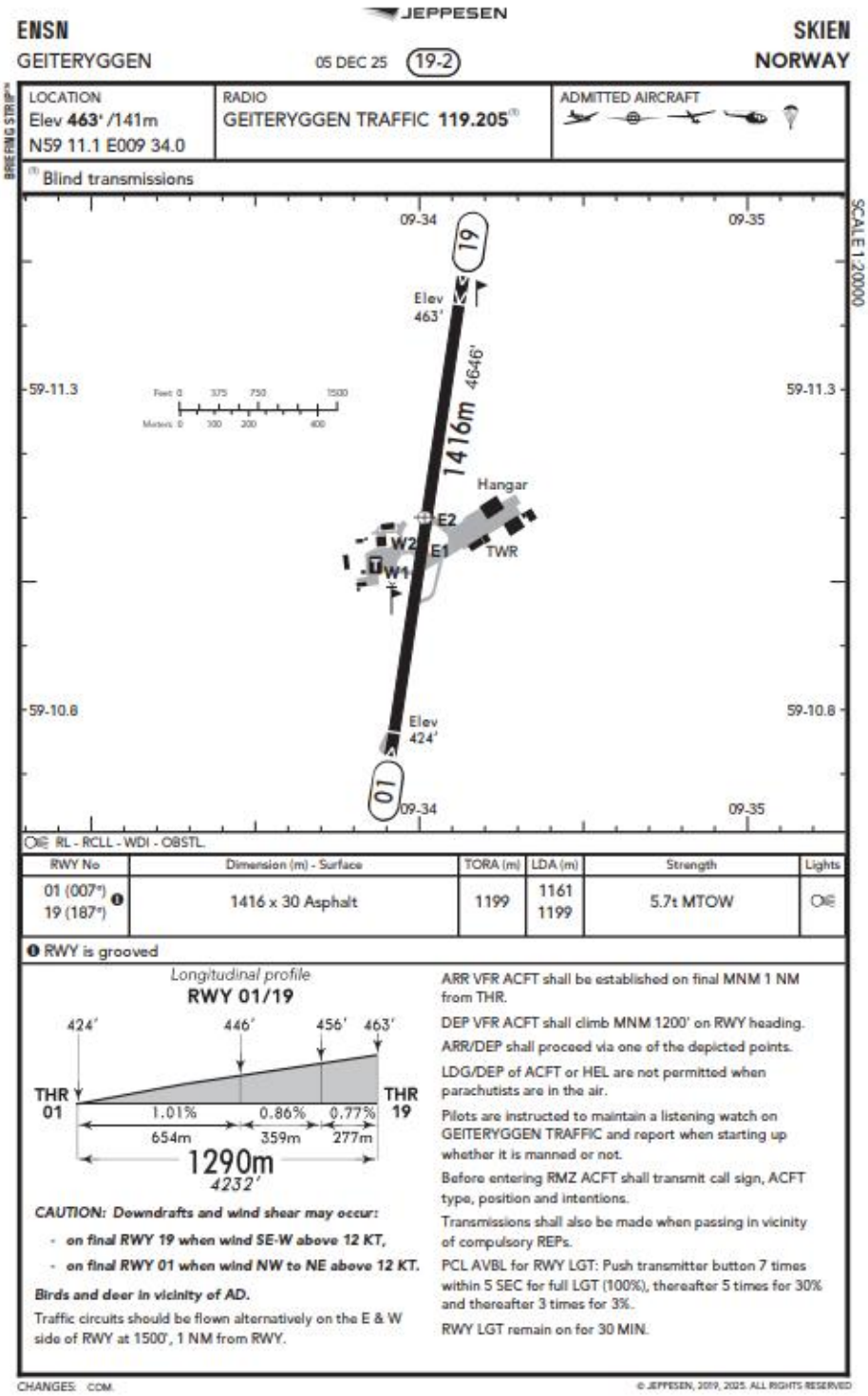
JEPPESEN
ENSN
GEITERYGGEN
05 DEC 25
19-2
SKIEN
NORWAY
LOCATION
Elev 463' /141m
N59 11.1 E009 34.0
RADIO
GEITERYGGEN TRAFFIC 119.205
ADMITTED AIRCRAFT
Blind transmissions
09-34
09-35
19
Elev 463'
4646'
1416m
59-11.3
59-10.8
Hangar
E2
E1
W2
W1
TWR
Elev 424'
01
SCALE 1:20000
RL - RCLL - WDI - OBSTL
RWY No
Dimension (m) - Surface
TORA (m)
LDA (m)
Strength
Lights
01 (007°)
19 (187°)
1416 x 30 Asphalt
1199
1161
1199
5.7t MTOW
RWY is grooved
Longitudinal profile
RWY 01/19
424'
446'
456'
463'
THR 01
THR 19
1.01%
0.86%
0.77%
654m
359m
277m
1290m
4232'
CAUTION: Downdrafts and wind shear may occur:
on final RWY 19 when wind SE-W above 12 KT,
on final RWY 01 when wind NW to NE above 12 KT.
Birds and deer in vicinity of AD.
Traffic circuits should be flown alternatively on the E & W side of RWY at 1500', 1 NM from RWY.
ARR VFR ACFT shall be established on final MNM 1 NM from THR.
DEP VFR ACFT shall climb MNM 1200' on RWY heading.
ARR/DEP shall proceed via one of the depicted points.
LDG/DEP of ACFT or HEL are not permitted when parachutists are in the air.
Pilots are instructed to maintain a listening watch on GEITERYGGEN TRAFFIC and report when starting up whether it is manned or not.
Before entering RMZ ACFT shall transmit call sign, ACFT type, position and intentions.
Transmissions shall also be made when passing in vicinity of compulsory REPs.
PCL AVBL for RWY LGT: Push transmitter button 7 times within 5 SEC for full LGT (100%), thereafter 5 times for 30% and thereafter 3 times for 3%.
RWY LGT remain on for 30 MIN.
CHANGES: COM.
© JEPPESEN, 2019, 2025. ALL RIGHTS RESERVED

SKIEN (Geiteryggen)
463' ENSN SKE N59 11.1 E009 34.0
Apt Manager 907 37 302 (mobile)
Web http://www.glss(dot)no
01/19 4646' ASPHALT . PCN 20/F/B/X/U. TORA 01 3934'. TORA 19 3934'. LDA 01 3809'. LDA 19 3934'. TODA 01 5902'. TODA 19 4590'. ASDA 01 3934'. ASDA 19 3934'
RWY 01/19 surface grooved
PPR via www.myppr(dot)no
Winter check snow conditions.
Customs: O/R via TEL 22346602 or E-Mail tollops@toll.no
AD may be used with ACFT up to MTOW 5.7t/10 pax.
100LL, Jet A-1 + FSII (H24 AirBP Carnet)
For night ops. PCL-available: Push transmitter button 7 times within 5 seconds for full lighting (100%) , thereafter 5 times for 30% and thereafter 3 times for 3%

Arealplan

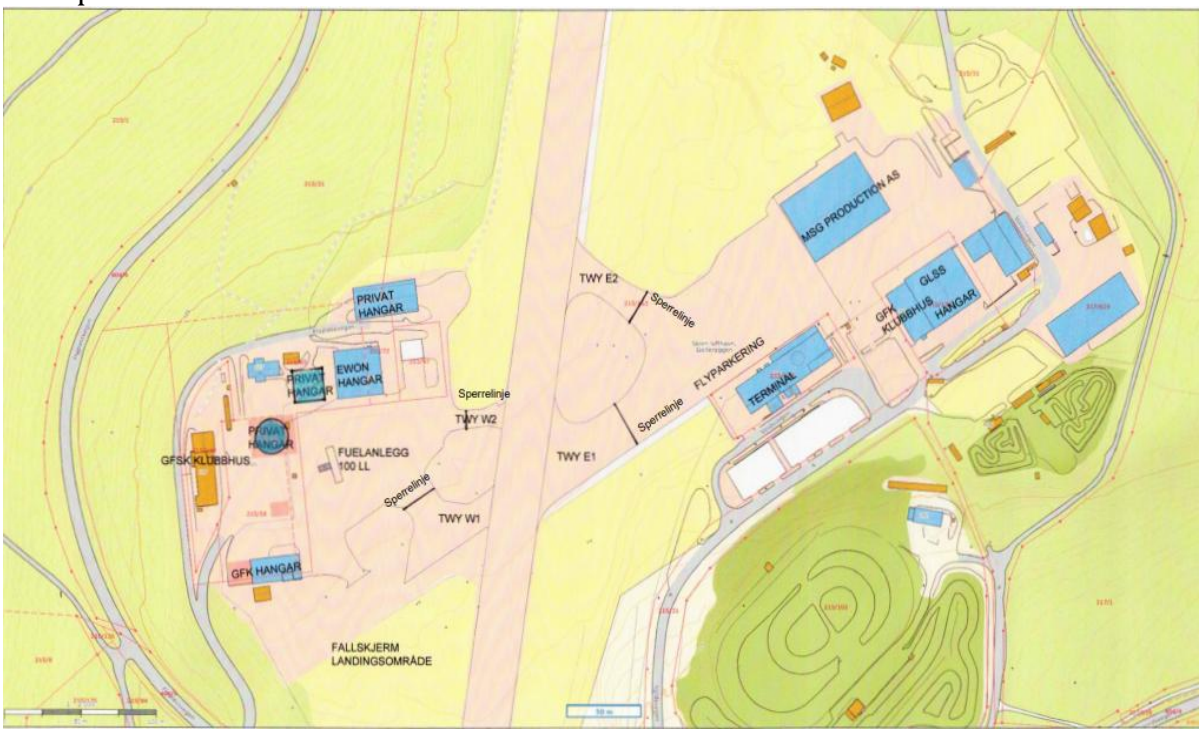

2.2. Avgangskart og landingsrunder

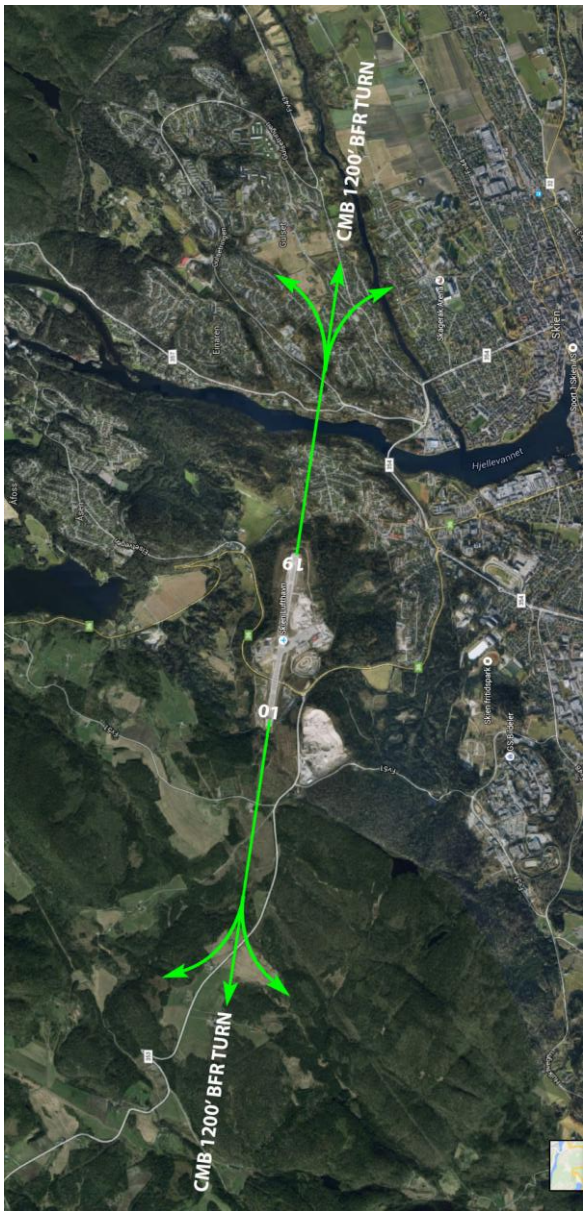

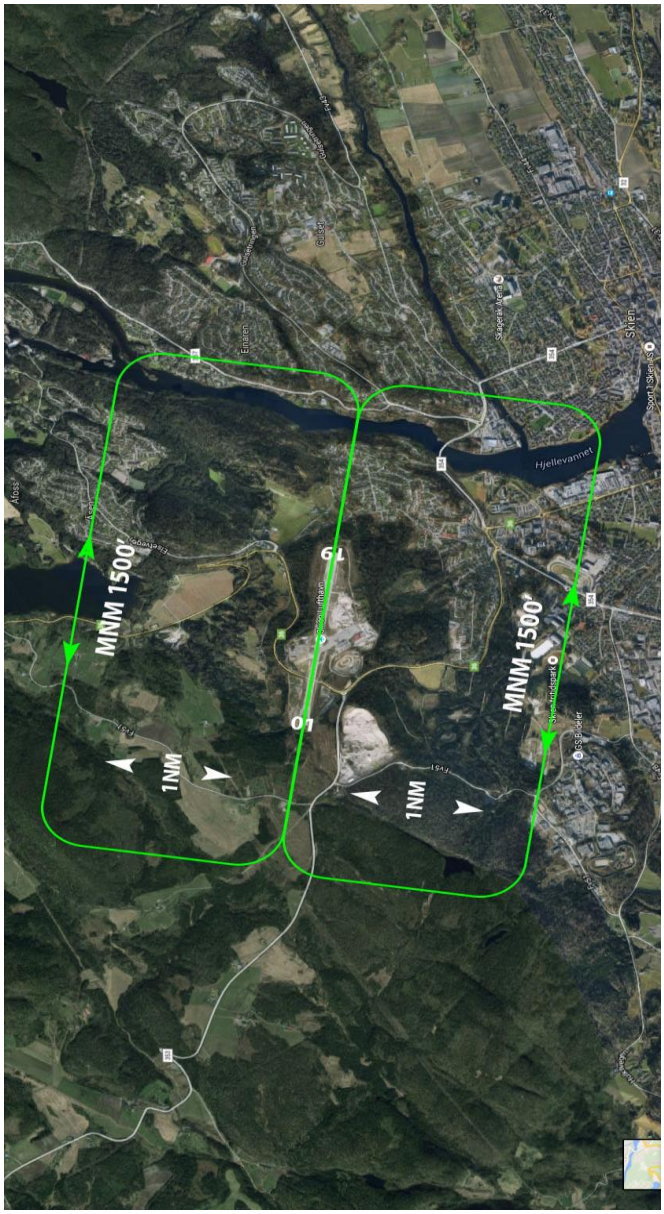

Horisontal utstrekning på 1NM for landingsrunder er kun retningsgivende. Utstrekning skal baseres på fartøysjefens eget flyverskjønn og på fallskjermaktiviteter

3. Drift av flyplassen

3.1. Bakketjenesten (ref. BSL E 4-1)

3.1.1. Definisjoner

Avsperret område: Alt område innenfor gjerdelinjen (flyside)

Bakketjeneste: Plasstjeneste, elektrotjeneste, beredskapstjeneste

Bevegelig hinder: Kjøretøyer m.m. som midlertidig oppholder seg på manøvreringsområdet

Elektrotjeneste: Tjeneste som drifter og vedlikeholder flyplassens lysanlegg og strømtilførsel (når lysanlegget er satt i drift)

Ferdselsområdet: Den delen som benyttes av luftfartøy, til start, landing, taksing og parkering

Flyplassjef: Den som er ansvarlig for flyplassens utforming og bakketjenesten

Flyplassoperatør: Den virksomhet som har Luftfartstilsynets godkjenning av flyplassen (Skien kommune der GLSS opererer og forvalter flyplassen på vegne av kommunen)

Manøvreringsområde: Område for start, landing og taksing

Midlertidig fast hinder: Mer eller mindre permanent hinder som penetrerer hinderflater i forbindelse med anleggs- eller vedlikeholdsarbeider

Oppstillingsplattform/ APRON: Området på flyplassen ment for luftfartøy unntatt RWY og TWY

Plasstjeneste: Tjeneste som skal drifte og vedlikeholde flyplassområdet på flyside (Ass. Flyplassjef er ansvarlig for Plasstjenesten)

3.1.2. Instrukser og prosedyrer

Flyplassjefen er ansvarlig for å utarbeide instrukser og prosedyrer som er nødvendige for å tilfredsstille egne (GLSS) og Luftfartstilsynets krav til utforming, drift og vedlikehold av flyplassen.

3.1.3. Publikasjoner

Flyplassjefen skal påse at alle nødvendige publikasjoner er tilgjengelige.

3.1.4. Stenging

Flyplassjefen plikter å stenge hele eller deler av flyplassen når forholdene krever dette. Dette ansvar, og myndigheten til å stenge er også delegert til ass. flyplassjef. Stenging skal alltid meldes på www.myppr.no.

3.1.5. Regulering av aktiviteten

Aktiviteten ved flyplassen skal organiseres og reguleres slik at det ikke oppstår fare for personer eller skade på luftfartøy eller annet utstyr som rettmessig befinner seg på flyside.

Alle som skal benytte flyplassen må innhente tillatelse fra flyplassjefen eller den han bemyndiger. Flyplassen benytter PPR (Prior Permission Required), noe som innebærer at fartøysjef må logge inn på www.myppr.no, registrere seg der og så søke om tillatelse. Alle flyginger blir registrert og antall bevegelser loggført. De regler som gjelder ved flyplassen publiseres på www.myppr.no samt relevant informasjon om statusen på ferdselsområdene, inklusive eventuell stenging. Det må kvitteres for at relevante dokumenter og informasjon er lest.

3.1.6. Leie av flyplassen

Flyplassområdet kan leies for ikke flyrelaterte evenementer. Forespørsel om leie rettes til flyplassjef eller daglig leder.

3.1.7. Ferdsel

Alle som beveger seg på flyplassområdet, avgrenset av gjerdet og kjøreporter, skal følge de ordens- og sikkerhetsbestemmelser som gjelder samt skilting og eventuelle pålegg gitt av flyplassjefen. Faste brukere av flyplassen skal gis tilstrekkelig opplæring i regler for ferdsel på flyplassområdet inklusive en sikkerhetsbrief. Etter gjennomført kurs skal vedkommende få utstedt et adgangs-/identitetskort. Dette kortet må medbringes ved ferdsel på flyplassområdet. Adgangskort til flyplassen kan bestilles på www.glss.no.

Personer som oppholder seg på flyplassområdet skal være kledd i tøy med sterke kontrastfarger (ie. gule vester eller tilsvarende). Personer til fots / sykkel skal ikke oppholde seg på rullebanen, taksebane eller i sikkerhetsområdet, med mindre dette er nødvendig i forbindelse med vedlikehold eller inspeksjon av flyplassen. I slike tilfeller skal det opprettes to-veis kontakt med Geiteryggen traffic på 119.205 Mhz. Personer på oppstillingsområdene må likeledes benytte gule vester eller tilsvarende, med mindre de er del av en begrenset gruppe på vei til eller fra luftfartøy. Minst en i gruppen skal da ha kontrastfargede klær/ gul vest. Det må utvises stor aktsomhet ved personbevegelser på oppstillingsområdene, og "ikke-flygende" personer uten adgangskort til flyplassen må følges/ overvåkes av en ansvarlig person med adgang til flyplassen. Fartøysjef er ansvarlig for at passasjerer ledes forsvarlig til og fra luftfartøy.

Unntak fra reglene beskrevet over gjelder for fallskjermhoppere, og her styres og overvåkes aktiviteten av Grenland Fallskjermklubb ved Hoppfeltleder (HFL), som opprettholder radiokontakt på 119.205 Mhz.

Biltrafikk på flyplassområdet er ikke tillatt med mindre det innhentes kjøretillatelse fra flyplassjefen eller den han bemyndiger. Kjøretillatelse kan bestilles på www.glss.no. Unntak fra denne bestemmelsen er GLSS sitt rullende materiell.

Ved kjøring på ferdselsområdene (taksebaner, rullebanen og plattformområder) skal det opprettes kontakt med Geiteryggen traffic på 119.205 Mhz, og roterende varsellys eller nødblinklys skal benyttes. Husk at helikoptre kan lande på alle disse 3 områdene.

Før rullebanen entres med bil skal denne stoppe ved markeringslinjen på TWY, tilkjennegi hensikt med ferdsel (hvor skal bilen) på 119.205 MHz og holde god utkikk nord/ syd før banen entres. Ved fly på base/ final skal uansett ikke banen entres og bil må holde godt klar av aktiv TWY. Videre, dersom bil skal kjøre langs rullebanen (ved inspeksjon o.a.), skal ikke dette gjøres så lenge det er fly i landingsrunden.

Innenfor flyplassområdet gjelder de samme regler som utenfor – vegtrafikklovens bestemmelser gjelder uavkortet. Fartsgrense på manøvreringsområdet er 30 km/t. Kjøretøy og personer skal rette oppmerksomheten mot og gi fri vei for luftfartøy (kjøretøy har vikeplikt for luftfartøy).

Når luftfartøy har motoren i gang skal uautoriserte personer og kjøretøy ikke komme nærmere luftfartøyet enn 20 m.

Det er ikke tillatt å medbringe dyr på flyplassområdet. Unntak gjelder tjeneste hunder.

Det er ikke lov å røyke innenfor gjerdet på flyplassen.

3.1.8. Oppstilling, forankring og klargjøring av luftfartøy

Bakketjenesten ved flyplassjef planlegger i samråd med klubbene og eiere av privatfly disponering av oppstillingsplassene på oppstillingsplattform øst eller vest. Parkeringsområde for besøkende luftfartøy er publisert på www.myppr.no.

Eier av luftfartøy skal følge pålegg og anvisning fra flyplassjef om fjerning av hensatt luftfartøy eventuelt deler av luftfartøy. Dersom eier ikke følger anvisninger, kan flyplassjefen besørge fjerning for eiers regning og risiko. Lagring av annet enn flyrelatert utstyr og materiell er normalt ikke tillatt på flyplassområdet utenfor hangarene. Er slik lagring strengt nødvendig skal dette avtales med flyplassjef.

3.1.9. Utendørs parkering av luftfartøy

Besøkende luftfartøy skal parkeres på anvist parkeringsplass i vest eller øst – se arealplanen. Parkert Luftfartøy må under ingen omstendighet blokkere for TWY´s E1, E2, W1 eller W2. Videre må det parkeres i god avstand fra fallskjermklubbens landingsfelt når det er fallskjermhopping. Luftfartøy skal parkeres forsvarlig slik at det ikke flytter på seg ved endring i værforholdene.

Luftfartøy som skal parkeres ute mer enn ett døgn skal henvises til langtidsparkeringen, etter anvisning fra flyplassjef eller den han bemyndiger. Fly skal forankres forsvarlig.

Generelt gjelder at fortøyningsmateriell og bremseklosser i antall og utførelse tilpasset flyet skal besørges av fartøysjef. Det finnes sandsekker på flyplassen som kan rekvireres fra flyplassjefen.

Utendørs parkering og hensettelse av utstyr/kjøretøy/båter mm. skal kun forekomme etter avtale med flyplassjefen.

Utendørs parkering skjer på eierens ansvar og plasseringen skal ikke være til hinder for andre luftfartøy, fallskjermhopping eller tilgang til tankanlegg.

3.1.10. Installasjoner for flydrivstoff

De faste installasjonene for flydrivstoff er plassert på vestsiden av rullebanen – se arealplanen.

GFK har i tillegg en mobil lagringsenhet for MOGAS som benyttes til sportsfly. Denne er plassert i nærheten av GLSS hangar øst for rullebanen.

EWON / GFSK har eget anlegg for Jet A1.

Helifly / Fonnafly har eget anlegg for Jet A1.

Følgende anleggene er ubetjente automatstasjoner. Eiere og operatører av de forskjellige drivstoffanleggene er som følger:

- AVGAS 100LL nedgravd tank for inntil 30 000 l. Eier er AirBP; operert av GFK
- Dagtank for Jet A1+FSII for inntil 20 000 l. Eier er AirBP; operert av GFK

AirBP anleggene benytter Carnet kort utstedt av AirBP. Disse kortene må være autorisert for luftfartøy/ drivstoffkvalitet.

Anleggene til AirBP driftes og vedlikeholdes etter rutiner og dokumentasjon fra AirBP. All dokumentasjon oppbevares i GFK klubblokaler.

GFK utfører følgende regelmessige kontroller basert på AirBP krav: Daglige, ukentlige og månedlige kontroller. Autorisert personell fra AirBP sentralt utfører halvårskontroller.

På anlegget, ved betalingsterminalen, er det oppslått varslingsinstruks med kontaktpersoner som kan benyttes ved uønskede hendelser.

Anlegget til Grenland fallskjermklubb og RWON driftes og vedlikeholdes basert på egne rutiner og all dokumentasjon oppbevares i begges klubbhus.

3.1.11. Tiltak mot brann

Røyking og all bruk av åpen ild er forbudt innenfor flyplassområdet. Unntak for bruk av åpen ild gjelder ved vedlikeholdsarbeider på asfalt eller ved brenning av ugress på asfalten.

Under tanking skal det i luftfartøyet eller i nærheten av dette være slokkeutstyr tilgjengelig. Slokkeutstyret skal minst ha kapasitet til innledende slokking av en drivstoffbrann.

I hangarer tillates kun lagring av den mengde drivstoff som er i luftfartøyets tanker. Utover dette er det ikke tillatt å lagre Avgas 100LL, Jet A1 eller MOGAS i hangarer. Alle tankanlegg for fllydrivstoff er avmerket på arealplanen.

3.1.12. Miljøhensyn og støy

Hensynet til det ytre miljøet skal ivaretas i alle flyplassens aktiviteter. Det skal spesielt tas hensyn til støyforurensning i forbindelse med avgang, landing eller acro øvelser over flyplassen.

Det er ikke tillatt å slippe ut olje, drivstoff eller andre stoffer på flyplassen. Ved spill av forurensende eller brannfarlig væske skal den som har forvoldt spillet sørge for at dette straks blir fjernet.

Langvarig vedlikeholdsarbeider må ikke finne sted på oppstillingsplattformen uten tillatelse fra flyplassjef.

Større spill av forurensende eller brannfarlig væske skal straks meldes til flyplassjefen.

Alle miljøhendelser inklusive støyklager som blir innmeldt til flyplassjef skal registreres i Opscom som hendelse. Gradering i henhold til alvorlighetsgrad. Det er flyplassjefen som er ansvarlig for at innmeldte hendelser blir registrert i Opscom og at tilstrekkelige korrektive tiltak blir iverksatt.

3.1.13. Tiltak mot fugler og dyr

Fugl og dyr er ikke å betrakte som et problem ved flyplassen. Over en 10 års periode er det ikke registrert kollisjoner mellom luftfartøy og fugl. Basert på observasjon er faren for slik kollisjon lav. Det forebyggende arbeidet består i rydding av flyplassområdet.
Skien kommune har i de senere årene gjennomført tiltak for å begrense tilstedeværelsen av Canadagås i området nord for flyplassen.

Flyplassen er plassert i et område med kjent forekomst av rådyr. Dyrene har beiteområder og trekkruter i tilknytning til flyplassområdet. Harer forekommer også. For å forebygge muligheten for vilt på flyplassen er det viktig at alle gjerder rundt flyplassen til enhver tid er intakte og hele uten åpninger.

Integriteten til gjerder og porter inspiseres som del av de regelmessige flyplasskontrollene. Dersom det er installert anleggsgjerder på vestsiden av flyplassen er det viktig at spesielt disse blir inspisert hyppig. Ved sterk vind kan disse gjerdene blåse ned dersom de ikke er sikret godt nok. Alle skader på gjerder og porter blir registrert i Opscom.

3.1.14. Fremmedlegemer (FOD)

Fremmedlegemer (Foreign Object Debris (FOD)) er definert som alle elementer på ferdselsområdet som kan føre til skade på luftfartøy. Potensielle fremmedlegemer kan være objekter i nærheten av ferdselsområdet som kan flyttes av vind eller eksosstrøm/ propellstrøm/ rotorstrøm fra luftfartøy. Potensielle fremmedlegemer skal behandles i henhold til opplistingen under:

- Fremmedlegeme som med sikkerhet ikke stammer fra luftfartøy: Objektet fjernes og området ryddes
- Fremmedlegeme som ikke kan identifiseres: Objektet fjernes og området ryddes. Flyplassjef eller plasstjenesten varsles, og det blir eventuelt igangsatt undersøkelse med hensyn til objektets opphav. Hendelsen registreres i Opscom.
- Fremmedlegeme som sannsynligvis stammer fra luftfartøy: Flyplassjef varsles umiddelbart. Er det åpenbart hvilket luftfartøy objektet stammer fra varsles også fartøysjef eller eier umiddelbart. Flyplassjefen er ansvarlig for dokumentasjon og sikring av objektet. Området ryddes etter behov. Hendelsen registreres i Opscom.

3.1.15. Merking

Merking av ferdselsområdet skal tilfredsstille BSL E 3-2. Leder av plasstjenesten er ansvarlig for at all merking vedlikeholdes og hele tiden tilfredsstiller kravene i BSL.
Det praktiseres ikke merking på snø eller is. Rullebanekantene er merket med røde brøytestikker om vinteren. Dersom hvit bane og kontrasten mot sikkerhetsområdet forsvinner (fare for white-out) vil plasstjenesten sørge for at rullebanekanter blir tilstrekkelig godt merket.

Med unntak av vindpølsene i nord og syd, som er merket med lys, er det ingen hinder som stikker opp gjennom hinderflatene ved flyplassen. Skulle slike midlertidige hinder forekomme vil de bli merket i henhold til kravene i BSL E 4-1.

Bevegelige hinder vil bli merket i henhold til BSL E 4-1.
Skilt på ferdselsområdet skal holdes fri for snø og is og skal være synlig for luftfartøy på bakken.

3.1.16. Rapportering

Flyplassjefen skal påse at det råder et allment forstått rapporteringsregime ved flyplassen. Forhold av betydning for flyging i landingsrunden eller bevegelser på ferdselsområdet skal rapporteres. Dette gjelder så vel permanente som midlertidige endringer eller driftsforhold.

Rapportering gjøres enten via Opscom for saker som gjelder bakketjenesten inklusive rapportering av hendelser, avvik eller inspeksjoner/ kontroller, mens rapportering av forhold som gjelder flysikkerhet og baneforhold etc. også rapporteres og varsles via www.myppr.no. Stenging av flyplassen og vanskelige baneforhold om vinteren varsles alltid på www.myppr.no.

Rapportering av forhold som kan ha innvirkning på flyplassens konsesjonsvilkår eller teknisk-operative godkjenning skal varsles til konsesjonshaver og til Luftfartstilsynet. Det er flyplassjefen som er ansvarlig for slik varsling.

3.1.17. Vintervedlikehold

Med vintervedlikehold menes de tiltak som må iverksettes vinterstid for å sikre en mest mulig tilfredsstillende trafikkavvikling uten noen form for fare for flysikkerheten.

Det er en målsetting at flyplassen skal være mest mulig åpen for flytrafikk alle dager gjennom vintersesongen. Fartøysjefer må imidlertid være forberedt på at plassen kan bli stengt for kortere eller lengre tidsrom i vintersesongen. Årsaker til slik stenging kan være pågående brøyting/ fresing; store mengder snø som enda ikke er brøytet; mindre mengder snø på rullebanen når det er fare for hjulspor som fryser til; ekstremt glatt rullebane; snøkanter mot sikkerhetsområdene som enda ikke er fjernet eller preparert; andre forhold.
Stenging samt forholdene på rullebanen om vinteren publiseres på www.myppr.no.

3.1.18. Elektrotjeneste

Hensikten er å gi en oversikt over lufthavnens lysanlegg. Elektroansvarlig (se 1.1.4 Organisering) er ansvarlig for at anlegget til enhver tid tilfredsstiller BSL E 4-3.

Følgende anlegg tilhører flyplassbelysningen:

- Terskelysene består av 2 wingbarer, hver wingbar har 5 armaturer av 200 watt. Lysene er koblet opp mot ringene til RWY kantelysene. Trinnvis styring av 3 trinn fra TWR, alternativt PCL (Push transmitter button 7 times within 5 seconds for full lighting (100%) , thereafter 5 times for 30% and thereafter 3 times for 10%).

  - Baneendelysene består av 2 wingbarer, hver wingbar har 3 armaturer av 200watt. Lysene er koblet opp mot ringene til RWY kantelysene. Trinnvis styring av 5 trinn fra TWR.

  - Terskelysene består av 2 wingbarer, hver wingbar har 5 armaturer av 200watt. Lysene er koblet opp mot ringene til RWY kantelysene. Trinnvis styring av 5 trinn fra TWR.

  - Baneendelysene består av 2 wingbarer, hver wingbar har 3 armaturer av 200watt. Lysene er koblet opp mot ringene til RWY kantlysene. Trinnvis styring av 3 trinn fra TWR.

  - TWY lysene består av en regulator 1,4 KVA, og en ring fordelt på 25 lamper av 45watt. Av og på styring fra TWR.

  - Hinderlys

OBST type/ OBST type	OBST posisjon/ OBST position	ELEV	Merking, type, farge/ Markings, type, colour	RMK
Terrain	592230N 0093620E	2220 FT	NIL	Skrehelle
Mast	591410N 0094158E	2166 FT	LGT	Vealøs
Mast	590940N 0093520E	820 FT	LGT R	Piggen
Terrain	591015N 0093430E	739 FT	NIL	Hvitsteinåsen
Mast	591015N 0093200E	873 FT	LGT R	Holtankollen
Mast	590912N 0093218E	673 FT	LGT R	Hvalskollen
Mast	591120N 0093300E	667 FT	LGT R	Tangeråsen
Terrain	591700N 0092730E	1340 FT	NIL	Ulvskollen
Building	591029N 0093411E	575 FT	LGT R	Asphalt factory SE of THR RWY 19 APRX 300 M East of CL
Building	591106N 0093412E	560 FT	LGT R	Hangar APRX 150 M from CL. Starting 620 M FM THR RWY 19 (MSG)
Building	591106N 0093417E	540 FT	LGT R	Hangar APRX 230 M from CL Starting 650 M FM THR RWY 19 (GLSS)
Tower	591104N 0093412E	550 FT	LGT R	Geiteryggen new control tower E APRX 160 M FM CL
Building	591056N 0093403E	465 FT	LGT R	Small shed for instrumentation APRX 75 M from CL

OBST type/ OBST type	OBST posisjon/ OBST position	ELEV	Merking, type, farge/ Markings, type, colour	RMK
Building	591103N 0093354E	530 FT	LGT R	Hangar APRX 100 M from CL. Starting 710 M FM THR RWY 19 (RWON)
Building	591105N 0093356E	520 FT	LGT R	Hangar APRX 80 M from CL Starting 650 M FM THR RWY 19 (Tarpolin)
Tower	591100N 0093351E	490 FT	LGT R	Geiteryggen old control tower W APRX 140 M from CL
Windsock	591057N 0093355E	475 FT	LGT R	Windsock SW APRX 70 M from CL
Windsock	591126N 0093411E	490 FT	LGT R	Windsock NE APRX 55 M from CL

- Det er montert wig wag på E1 og E2. Disse er koblet på twy ringen. Det betyr at de slåes på sammen med twy lysene.

- Det er montert fjernstyring ved hjelp av VHF påslagsdetektor. Se 5.1.10 VFR Natt for bruksbeskrivelse.
  Lysanlegget kan også styres fra TWR.

Det er et operativt nødstrømsaggregat som forsyner all flyplassbelysning, ved bortfall av nettspenning. Samt prioriterte kurser i terminalbygg og brannstasjon.

Tilleggsinformasjon:
- Inspeksjonsinstrukser og sjekklister
- Merkesystem
- Testrapporter
- Brukermanual fjernstyring

All tilleggsinformasjon finnes i OPSCOM under Elektrotjeneste.

4. Brann- og redningstjeneste

4.1. Introduksjon

Flyplassen har ikke en stående brann- og redningstjeneste, men benytter ressurser fra offentlige nødetater ved uhell eller ulykke. All varsling skal i første omgang gå til **Alarmsentralen 110**, som igjen vil varsle aktuelle nødetater. Utrykningstiden for Grenland Brann og Redning – fra varsel mottas og til mannskapene er på plassen – er normalt under 10 minutter. Politi og ambulanse har normalt tilsvarende utrykningstider.

Dette kapittel beskriver ansvarsforhold og organisering; rutiner for varsling; førstelinjes innsats fra tilstedeværende brukere av flyplassen; beredskapsutstyr samt havarikart. Målet med brann- og redningstjenesten for Skien flyplass, Geiteryggen skal være å sikre at alle nødvendige tiltak som måtte være påkrevet i forbindelse med et uhell, ulykke eller nødsituasjon blir ivaretatt på best mulig måte.

4.2. Ansvarsforhold og organisering av brann- og redningstjeneste

Flyplassjefen har ansvar for at kravene til brann- og redningstjeneste, inklusive Havariplan, oppfylles. Dette innebærer at han skal:

- Utarbeide og vedlikeholde nødvendige prosedyrer og dokumentasjon som sikrer at kravene til brann- og redningstjenesten tilfredsstiller kravene i BSL E 4-4
- Opprettholde god kontakt med Grenland Brann og Redning
- Utarbeide og vedlikeholde flyplassens Havariplan
- Sikre at personell som normalt ferdes på flyplassen har tilstrekkelig kjennskap til Havariplanen og til plassering av hjelpemidler og tilgjengelig utstyr
- Sikre at Havariplanen øves regelmessig og minst to ganger i året

Ved Skien flyplass, Geiteryggen er det opprettet en beredskapsgruppe med medlemmer fra klubbene. Gruppen ledes av *Assisterende Flyplassjef* og er underlagt *Flyplassjefen*.

Beredskapsgruppens ansvar er:

- Koordinere arbeidet med blålysetatene, sivilforsvaret samt andre relevante organisasjoner.
- Leder delegerer ansvaret for oppfølging; videre innsats og rapportering til den operative enhet som er berørt av hendelsen. Rapporteringen og videre håndtering av hendelsen skal skje i henhold til reglene for den enhet som er berørt
- Leder skal hele tiden ha et våkent øye for om berørt personell har behov for assistanse; kollegasamtale eller profesjonell oppfølging i forbindelse med hendelsen

Beredskapsgruppen består av:

- Steinar Kaalstad, GFK : 415 415 41
- Ole Bjørn Børge, GFSK : 917 55 316
- Terje Traaholt, EWON : 901 78 555

Ved en alvorlig hendelse eller ulykke vil *Skadestedsleder* fra en av nødetatene (vanligvis brannvesenets utrykningsleder eller politiet) overta ansvaret som skadestedsleder fra tilstedeværende personell på flyplassen. Tilstedeværende personell har da ansvar for å bistå Skadestedsleder etter behov samt gjennomføre videre varsling i henhold til Havariplanen.

4.3. Varsling

Varsling og rapportering av luftfarts- ulykker og hendelser skal skje i samsvar med Kommisjonsforordning (EU) 2015/1018 som gir utfyllende bestemmelser til forordning (EU) nr. 376/2104.
Fartøysjef for luftfartøy (dersom han/ hun er i stand til det) har varslings- og rapporteringsplikt.

Varsling av luftfartsulykke eller alvorlig luftfartshendelse:
Inntreffer en luftfartsulykke eller alvorlig hendelse skal minst en av følgende personer varsle om ulykken:

- Fartøysjefen, instruktør eller operatør av luftfartøy som ikke har fører om bord
- Passasjerer dersom fartøysjef/ instruktør er ute av stand til å varsle
- Andre brukere av luftfartøyet/ eier eller medeiere
- Medlemmer av beredskapsgruppen dersom ingen over kan varsle
- Ansvarlig personell i involvert klubb eller firma
- Tilgjengelig personell dersom ingen over kan varsle

Slik varsling skal umiddelbart skje til **Alarmsentralen** på **110** og til beredskapsgruppen så fort som mulig.

Farris Approach, Statens havarikommisjon for transport og Luftfartstilsynet skal varsles ved ulykke eller alvorlig hendelse som gjelder fly eller helikopter. *For sportsfly varsles **NLF*** og ikke Havarikommisjonen, men Farris skal uansett varsles. For øvrig varsles det i henhold til bestemmelser for den enkelte klubb/ operatør. Alvorlig hendelse i luften (near-miss) meldes til **Farris** (supervisor) på 134.055 mhz eller telefon 31 26 04 00.

4.4. Havariplan

Havariplanen gjelder dersom det inntreffer en alvorlig luftfartshendelse eller ulykke på eller i umiddelbar nærhet av flyplassen. Havariplanen beskriver rutiner for varsling og førstelinjes innsats som tilstedeværende personer på flyplassen må gjennomføre inntil nødetater er på plass og kan overta skadestedsledelsen.

Flyplassens faste brukere skal ha kunnskap om denne handlingsplanen og Flyplassjefen skal sørge for at det øves regelmessig og minimum to ganger i året (inkluderer table-top øvelse) Havariplanen skal være slått opp ved alle klubbhus og hangarer samt ved bensinanlegget.

GRENLAND LUFTSPORTSSENTER
SKIEN FLYPLASS - GEITERYGGEN

Havariplan Skien Flyplass Geiteryggen

Først på skadestedet

Varsle

Hjelpe

Nødtelefon

Brann	110
Politi	112
Ambulanse	113

Husk å oppgi:

1. Hvem som ringer
2. Hva har skjedd
3. Hvor det skjedde
4. Når det skjedde
5. Hvor mange som er involvert
6. Førstelinjes innsats som er eller blir igangsatt
7. Gi tilleggsopplysninger

Hjelpe

På skadestedet, ved personskade, skal personell på flyplassen etter beste evne yte medisinsk førstehjelp inntil profesjonell hjelp og/ eller nødetatene kommer.

Ved havarert luftfartøy på rullebanen/ sikkerhetsområdet skal flyplassen stenges. Dette varsles på 119,200 Mhz gjentatte ganger samt publiseres på www.myppr.no.

Førstehjelp

- Frie luftveier
- Stans synlige blødninger, hold pasient varm
- Bevistløse som puster legges i sideleie; beveg hode, nakke og rygg som en enhet
- Puster ikke personen normalt eller slutter å puste, start hjerte/ lungeredning
- Ved brann; prøv å slukke med tilgjengelig utstyr

Husk egen sikkerhet!

Innsatsledelse

Innsats styres av skadestedsledelsen når disse ankommer. Personer på flyplassen bistår da etter behov og anvisning fra skadestedsledelsen (normalt brannvesenets utrykningsleder eller politiet).

NB.: Kontakt med media styres av flyplassjefen, eventuelt av politiet.

Videre varsling foretas nå til følgende instanser

A. **Flyplassens Beredskapsleder eller andre i beredskapsgruppen**
B. **Farris Approach (31 26 04 00) ved luftfartsulykke eller der flyplassen må stenges**
C. **Flyplassjef (90 737 302), eventuelt daglig leder (93 65 51 86)**
D. **Ledelsen i berørt klubb**
E. **Statens havarikommisjon for transport vakttelefon: 926 42 632**
F. **Luftfartstilsynet ved flyhavari eller alvorlig luftfartshendelse (innen 72 timer)**
G. **Flyplasseier, Skien kommune, varsles snarest.**
H. **NLF ved hendelse eller ulykke med mikrofly, fallskjerm eller ubemannet luftfartøy**

4.4.1. Havarikart

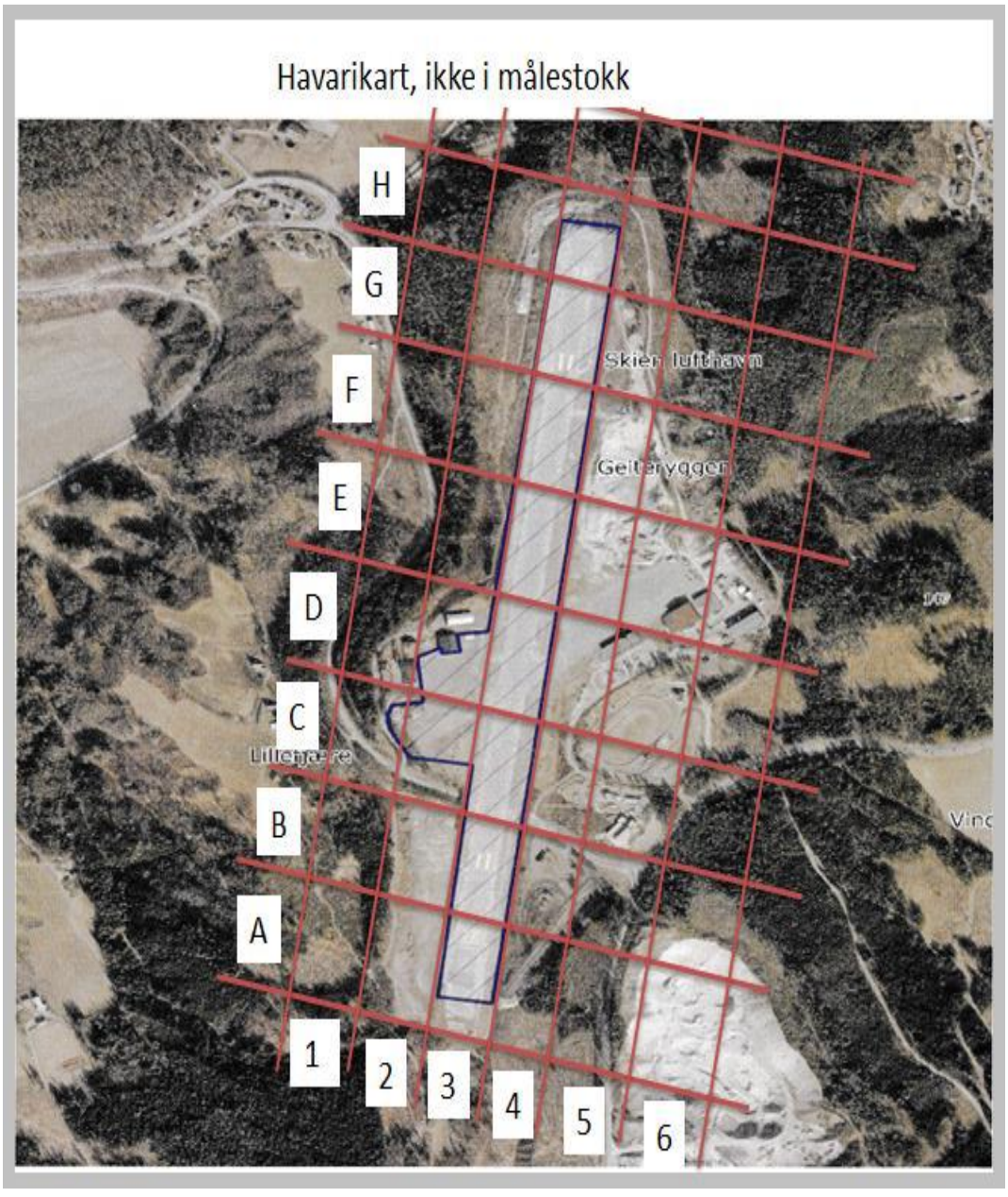

4.5. Rapportering av uønskede hendelser og avviksbehandling

Alle uregelmessigheter og situasjoner som kan påvirke sikkerheten ved operasjonene på flyplassen, samt alle hendelser og ulykker, skal snarest varsles og rapporteres til flyplassjefen.

En hendelse er i denne sammenheng definert som en uønsket situasjon som har skjedd på flyplassen og som under uheldige forhold kunne forårsaket et uhell eller en ulykke. Ved slike hendelser ***skal*** alltid en kopi av rapporten sendes til flyplassjefen. Før en eventuell rapport sendes eksterne myndigheter/ organisasjoner, skal alle involverte parter ha hatt anledning til å uttale seg om hendelsen til flyplassjefen.

Ved luftfartshendelser eller ulykker på flyplassen plikter fartøysjefen også å varsle Statens Havarikommisjon for Transport (SHT). For øvrig varsles det i henhold til bestemmelser i den enkelte klubb/selskap.

Alle *avvik* fra gjeldene bestemmelser og regler (Flyplasshåndbok, BSL, osv) skal rapporteres og dokumenteres. Som for hendelser er også alle brukere av flyplassen pliktige til å rapportere eventuelle avvik til flyplassjefen.

Brukere av flyplassen plikter å kontakte flyplassjefen eller representant for GLSS om det oppdages uautoriserte bevegelser og aktiviteter på området. Likeledes om det oppdages skader på anlegg og installasjoner inklusive ødelagte gjerder eller porter.

Oversikt over uønskede hendelser og avvik skal dokumenteres og lagres i styringssystemet (OpsCom). Uønskede hendelser og avvik skal uten unødig opphold gjennomgås med relevant organisasjon eller flyeier. Korrigerende tiltak skal avtales og iverksettes så raskt som praktisk mulig der dette anses nødvendig.

Flyplassjefen skal rutinemessig gjennomgå alle registrerte uønskede hendelser og avvik med Samarbeidsutvalget (SU) samt med leder for GLSS. Alvorlige hendelser, ulykker eller avvik skal også rapporteres til styret i GLSS og til konsesjonshaver Skien kommune.

5. Bruk av flyplassen

5.1. Felles bestemmelser for bruk av flyplassen

5.1.1. Betingelser for bruk av Skien Flyplass, Geiteryggen

Flyplassen har gjennom konsesjonsbetingelsene utstedt av Luftfartstilsynet status som *landingsplass til privat bruk*, og det krever særlig tillatelse fra konsesjonshaver for å bruke landingsplassen.

Konsesjonshaver er Skien kommune. Kommunen har delegert konsesjonens forvaltningsplikt og rett til GLSS gjennom en Forvaltningsavtale. Det er Skien kommune som er grunneier av flyplassområdet.

Konsesjonen er basert på et trafikkomfang på ca. 10 000 flybevegelser per år. Ved økning av trafikkmengden på over 25% må det søkes om endring av konsesjonen. Videre er det en konsesjonsbetingelse at Konsesjonshaver skal loggføre antall flybevegelser på plassen, der dato og tidspunkt for flyging fremgår.

Flyplassen skal primært brukes til allmen- og skoleflyging.

Flyplassen er en "VFR dag og natt" flyplass og er åpen for alle luftfartøy under MTOW 5700kg og 9 pax. Flyplassen kan dog ikke benyttes før GLSS har gitt tillatelse(PPR) til bruk til hver enkelt bruker.

Det vil bli lagt stor vekt på at all virksomhet skjer lovlig og i henhold til vedtatte regler og bestemmelser. Grupper eller personer som nekter å etterkomme pålegg etter sikkerhetsinspeksjoner eller som ikke respekterer regler, instrukser og bestemmelser som er dokumentert i denne Flyplasshåndboken, kan i ytterste konsekvens bli nektet adgang til flyplassen. Flyeiere og/eller fartøysjefer med base på Geiteryggen skal betale gjeldene brukertilskudd (se under) for å kunne benytte flyplassen.
.

GLSS ønsker at alle brukere av flyplassen skal trives på flyplassen; føle seg velkommen, samt drive sin aktivitet eller hobby på en sikker og god måte innenfor forutsigbare og dokumenterte rammer – enten disse er fastsatt av kommune, luftfartsmyndigheter eller GLSS.

5.1.2. Hvem kan benytte Skien Flyplass, Geiteryggen

I tillegg til betingelser for bruk som er beskrevet over, kan følgende benytte flyplassen:

A. Alle som er registrert som bruker og har betalt *brukertilskudd* i henhold til gjeldene *Prisliste* for flyplassen. Med *brukertilskudd* menes enten årskort for luftfartøy stasjonert på flyplassen; kontingent fra klubber og private flyeiere/ fartøysjefer; startavgift for besøkende luftfartøy; parkeringsavgift eller avgift for kommersielle aktører med base på flyplassen.
B. Ingen kan benytte flyplassen før fartøysjef har søkt om og fått godkjent PPR fra Flyplassjef. PPR må innhentes før hver flyging. Etter endt flyging plikter fartøysjef å registrere antall flybevegelser for flyturen. Det web-baserte systemet myppr.no skal normalt benyttes til dette formålet. Alternativt kan telefon/ SMS benyttes.
C. GLSS har inntil videre bestemt at besøkende fly ikke kan fly landingsrunder fra flyplassen grunnet begrensninger i antall flybevegelser
D. Skolevirksomhet med helikopter er ikke tillatt. Typeutsjekk på helikopter tillates etter innhentet tillatelse fra Flyplassjef (bruk PPR)

5.1.3. Bruker-registrering

Bruker-registrering er en del av driftsforutsetningene gitt av Luftfartstilsynet.
I praksis skjer dette ved at alle brukerne av flyplassen registreres av GLSS for deretter å få tillatelse til å bruke plassen. For flygere skjer dette via systemet for PPR, der hver flyging skal godkjennes og registreres, samt at antall bevegelser loggføres. I systemet for PPR vil fartøysjefen luftfartøyer bli bedt om å kvitere for at alle bestemmelser og instrukser er lest og vil bli fulgt.

Alle fly med gyldig årskort kan operere fra flyplassen uten å søke GLSS om tillatelse til bruk før hver flyging. Systemet for PPR må imidlertid brukes før hver flyging, men tillatelse til bruk av plassen gis da automatisk når flygingen blir registrert. Alle andre fly må ha spesiell tillatelse til å bruke flyplassen før hver flyging påbegynnes.

Flyplassen er godkjent for 10 000 flybevegelser per år. Dersom det i løpet av året skulle vise seg at dette tallet kan bli overskredet i inneværende år, kan besøkende fly og fly uten årskort risikere å bli utestengt fra flyplassen. Alle fly med gyldig årskort er normalt garantert å få operere fra flyplassen forutsatt at regler og bestemmelser følges.

For fallskjermhoppere vil Fallskjermklubben holde oversikt over alle brukerne (fallskjermhoppere og tandem-hoppere) samt registrere antall hopp. Fallskjermklubben sørger selv for informasjon til brukerne om relevant regelverk samt oppfølging og dokumentasjon på at regelverk blir fulgt.

Adgangskontroll til flyplassen administreres på vegne av GLSS av Grenland flyklubb (GFK). Alle brukere med godkjent adgang til flyplassen blir registrert av GFK.
Etter at flygingen er gjennomført og antall fly-bevegelser registrert vil fartøysjef/ fly-eier få tilsendt faktura for Startavgift i henhold til vedlagte Prisliste.

Dersom en fartøysjef ikke er i stand til å benytte det web-baserte PPR systemet kan alternativt Flyplassjef eller den han bemyndiger kontaktes per telefon før flyging finner sted. Disse kan også kontaktes for å få opplysninger om fly-operative forhold, værforhold, snøforhold, etc. Følgende telefonnummer skal benyttes:

- **PPR telefon: 90 737 302**

Alternativt kan følgende personer kontaktes vedrørende fly-operative forhold, spørsmål vedrørende bruk av plassen, eller for PPR support:

- *Flyplassjef Sven Hermansen, tlf. 90 737 302*
- *PPR support; Vegard Slettene, tlf. 909 60 120*
- *Daglig leder Peter Olsson, tlf. 93 65 51 86*

Politihelikopter, Ambulansehelikopter eller øvrige nødetater har tillatelse til å benytte flyplassen uten å søke om PPR (PPR skal sendes inn i etterkant).

Dersom besøkende fly/ helikopter benytter flyplassen uten først å ha søkt om tillatelse til bruk vil det bli fakturert dobbel startavgift.

5.1.4. Generelle bestemmelser

- All bruk av flyplassen styres og overvåkes av GLSS med basis i Forvaltningsavtale mellom Skien kommune og GLSS.
- Alle brukere av flyplassen må betale gebyrer i henhold til GLSS sin gjeldende prisliste.
- Alle brukere av flyplassen plikter å følge anvisninger og instrukser fra Flyplassjef eller den han bemyndiger.
- GLSS ved Flyplassjef eller assisterende Flyplassjef kan uten forutgående varsel, stenge flyplassen for kortere eller lengre tidsrom når operative forhold tilsier dette. Slik stenging kunngjøres på www.myppr.no.
- Tarmac og parkeringsarealer skal holdes ryddig og fritt for løse gjenstander som kan virvles opp i propeller/rotor.
- Hangardører bør ikke stå åpen uten tilsyn. Dette for å forhindre skader ved passerende helikopter/fly.

5.1.5. Bestemmelser for flyging VFR dag og natt

- All flyging krever PPR; søk på www.myppr.no.
- Skoleflyging skal foregå i regi av de GLSS-tilknyttede organisasjoner. Annen skoleflyging der flyplassen er primær- eller sekundærbase må godkjennes av flyplassjefen.
- Acroflyging over flyplassen er kun tillatt med fly som har fast base på flyplassen og etter spesiell tillatelse fra Flyplassjef i hvert enkelt tilfelle (unntak fra denne bestemmelse er acroflyging i forbindelse med godkjent flystevne).
- For å begrense støyproblemene skal unødig motorbruk og brå manøvrer i forbindelse med avgang og landing unngås.
- Bruk av radio i forbindelse med flyging er påbudt; frekvens 119.205 Mhz – meld blind ”Geiteryggen traffic”.
- Besøkende fly/ helikopter må parkere på anvist parkeringsplass. Parkeringsavgift betales ihht GLSS sin gjeldende prisliste.

- Søndager og helligdager, kl 1100 – 1230, bør landing på R01 og avgang på R19 unngås på grunn av Solum kirke syd for flyplassen.

- Alle avgående luftfartøy skal klatre i rullebaneretning til minimum 1200 fot AMSL før sving ut.

- Medvindslegg skal flys 1500 fot AMSL. Minste høyden skal overholdes med hensyn til sykehus og fengselet

- Når det er fallskjermer eller ubemannede luftfartøyer i luften skal holding på downwind unngås.

- Landingsrunder tillates kun for fly med tilhold på flyplassen, eventuelt betalt årskort.

- Landingsrunder med fly stasjonert på flyplassen og fallskjermhopping er tillatt mandag – lørdag kl 0800 – 2000 og søndag kl 1230 – 2000.

- Landingsrunder skal flys vekselvis maksimum fem runder "left/ right". Maksimalt antall landingsrunder er satt til 10 sammenhengende runder grunnet støybelastningen.

- Antall landingsrunder for en flyging skal ikke overstige 10 (ie 20 bevegelser). Grunnen til dette er begrensning av støyplager for flyplassens naboer, der svært mange runder tett påfølgende hverandre oppleves som mer belastende enn like mange runder fløyet til forskjellige tider samme dag.

- **Så sant værforholdene tillater bør landingsrunder flys med avgang på bane 19 (også dette kravet er støy-relatert).**

- Generell dispensasjon fra disse bestemmelsene gjelder for ambulanseflyging, politihelikopter, skogbrannflyging og militære flybevegelser. Slik flyging må uansett skje innenfor konsesjonsbetingelsen.

5.1.6. Oppstart og bakkebevegelser

Før oppstart skal det meldes om start av motor på 119.205MHz. Oppstart og varmkjøring av motor skal foregå på trygg avstand fra personer på bakken (i flyets lengderetning – foran som bak). Flyets hale skal vende bort fra hangaråpninger, parkeringsplass og ellers områder/ gjenstander som kan påføres skade fra propell-/ jetstrømmen. Etter oppstart skal det meldes på radio når det er klart for taksing. Her skal run-up samt pre-take-off checks gjennomføres.

Opphold på rullebanen bør holdes på et minimum.

Alle bakkebevegelser skal koordineres med annen trafikk og fallskjermhopping via radio. Oppstart, varmkjøring av motor eller flybevegelser på bakken er ikke tillatt mens det er fallskjermhoppere i luften uten avklaring med hoppfeltleder (HFL).

5.1.7. Flyging mens det pågår fallskjermhopping

Når det pågår fallskjermhopping må alle fartøysjefer være ekstra årvåkne og følge med/ være aktive på radio. Følgende regler gjelder:

- Oppstart av motor, varmkjøring samt alle bakkebevegelser med motor i gang er ikke tillatt mens det er hoppere i luften, med mindre dette er avklart med hoppfeltleder (HFL). Fallskjermflyet har unntak fra denne regel.
- Avgang, landing samt flyging i "pattern" skal foregå i samråd med HFL / FL når det er hoppere i luften.
- Ved fallskjermhopping skal avstand til rullebanen på downwind være minimum 1 nm.
- Fartøysjefer må være ekstra årvåkne ved bakkebevegelser når fallskjermhoppere er på vei ut til fallskjermfly eller på vei fra landingsområde og til fallskjermklubbens klubbhus.

5.1.8. Radiobruk

Kallesignal og radiofrekvens som skal benyttes er: **"Geiteryggen Traffic"; 119.205 MHz.**

Følgende regler for radiobruk gjelder:

- Før oppstart av motor meldes det om dette samt intensjon med flyging
- Ved varm motor og forut for taxing til holding sperrelinje ved TWY W1 / TWY W2 meldes det om taxing til holding position
- Før rullebanen entres meldes det om hvilken bane som skal benyttes/ hvilken bane som backtrackes
- Ved landing skal det meldes både på downwind, base og finale.
- Ved flyging i flyplassens nærområde (Geiteryggen RMZ) – og under Farris TMA, bør fartøysjef med jevne mellomrom melde blindt om posisjon og høyde samt intensjon.

Forlates dette området bør dette fortrinnsvis skje via definerte meldepunkter og det meldes da fra om dette samt om evt. Frekvensbytte.

- Ved passering av meldepunktene anmodes det om å bruke høyreregelen.
- Ved fallskjermhopping koordineres all aktivitet på radio mellom fartøysjef og hoppfeltleder (HFL). Kontakt opprettholdes med fallskjermfly og HFL ved avgang og landing slik at fartøysjef til enhver tid vet hvor fallskjermfly og fallskjermhoppere befinner seg. Fallskjermfly plikter å holde kontakt med andre fly i området og melde fra om posisjon og intensjoner
- Ved flyving med ubemannede luftfartøyer koordineres all aktivitet på radio mellom trafikken i området og flygingsleder (FL). Kontakt opprettholdes med FL ved avgang og landing slik at trafikken i området til enhver tid vet hvor ubemannede luftfartøyer befinner seg.
    - Oppstart, avgang eller landing skal ikke foretas hvis fartøysjef ikke har oppnådd kontakt på radio mens det foregår fallskjermhopping og/eller operasjoner av luftfartøy som ikke har fører om bord.
    - Dersom fallskjermhopper eller ubemannede luftfartøyer skulle havarere på rullebanen melder HFL / FL umiddelbart på radio at banen er stengt. Eventuell taxing, avgang eller landing er ikke tillatt før det kommer melding på radio om klar bane.

5.1.9. Vinteroperasjoner

Flyging om vinteren kan være krevende og fartøysjef må utvise spesiell aktsomhet dersom det er snø eller is på banedekket. Der vi tidligere alltid kunne operere fra ”svart” bane vil vi nå måtte operere fra ”hvit” bane om vinteren/ ved snø.

Snørydding på flyplassen kan være en omfattende og til dels dyr operasjon – avhengig av snømengde og snø-konsistens. Grenland Luftsportssenter kan ikke alltid holde banen fri for snø, selv om en normalt forsøker å brøyte banen så raskt som mulig. Enkelte ganger vil banen forbli dekket med et snølag – særlig i de tilfellene der en ser at nytt snøfall er varslet innen kort tid. Brøytemannskap vil i samråd med assisterende Flyplassjef / plasstjeneste til enhver tid vurdere når brøyting vil være hensiktsmessig.

Det er fartøysjefens/ instruktørens ansvar å vurdere forholdene mht. sikker flyging i de tilfellene der banen ikke er brøytet. Videre er det viktig å være klar over at rullebanens sikkerhetsområde også må være forsvarlig ryddet for hindringer så som store (harde) brøytekanter, issvuller og lignende.

Under følgende forhold bør det utvises stor aktsomhet:

- Bane som ikke er brøytet og der snødybden er over 5 cm. Dersom snøens konsistens er tørr og lett (eks. puddersnø) kan imidlertid de fleste fly operere på en sikker måte fra flyplassen selv med snødybde større enn 5 cm.
- Er snødybden større enn 10 cm. bør uansett ikke flyplassen benyttes

Det er fartøysjefs/ instruktørs ansvar å operere i henhold til kravene i BSL.

5.1.10. VFR Natt

Skien flyplass Geiteryggen er godkjent for operasjon VFR natt. PPR for VFR natt godkjennes i www.myppr.no

Flyplassen benytter seg av fjernbetjente banelys som opereres på følgende måte:

Lysene startes(100% intensitet) ved å «nøkle 7 ganger innenfor 5 sekunder.

Dimming av lys til ønsket intensitet kan gjøres på følgende måte etter at lysene er tent:
5 nøklinger innenfor 5 sekunder – 30%
3 nøklinger innenfor 5 sekunder – 10%

Lysene er tent i 30 minutter fra siste kommando.
All nøkling må gjøres på frekvens: 119.205 MHz

5.2. Bestemmelser for acro flyging

Acro flyging er normalt ikke tillatt over flyplassen eller i flyplassens nærområde. Det kan imidlertid gis dispensasjon fra denne bestemmelsen til fly med base på flyplassen og med gyldig årskort.

Der en fartøysjef på ett av disse flyene ønsker å fly Acro i flyplassens nærområde må det i tillegg til normal PPR innhentes spesiell tillatelse per telefon fra Flyplassjef eller den han bemyndiger. Bruk tlf. 90 737 302.

I tillegg må følgende regler etterleves:

- Flyging bør skje hverdager innenfor normal arbeidstid, hvis ikke annet er avtalt.
- Flyging er ikke tillatt dersom det er begravelse fra Solum kirke (se MyPPR).
- Flygingens lengde er begrenset til 7 – 8 minutter per sekvens.
- Flygingen skjer hovedsakelig på vest og syd-vest siden av rullebanen, med rullebane som referansepunkt og østlig grense.
- Minstehøyde er i henhold til pilotens Display Authorisation.
- Acroflyging er ikke tillatt mens det er fallskjermhopping.

Husk: *low-pass regnes som Acro flyging og er ikke tillatt uten spesiell tillatelse.*

5.3. Bestemmelser for fallskjermhopping og tilhørende bakkeoperasjoner

5.3.1. Generelt

Fallskjermhopping i Norge er regulert i "Forskrift om sivil fallskjermhopping (BSL D 4-2)" utstedt av Luftfartstilsynet.

Fallskjermseksjonen ved Norges Luftsportsforbund (F/ NLF) er fagmyndighet for alle fallskjermklubber i Norge, og vedlikeholder myndighetsgodkjente sikkerhetsstyringssystem samt tilhørende håndbok som regulerer all fallskjermhopping.

5.3.2. Lokale bestemmelser

Fallskjermklubbens hovedinstruktør (HI) utarbeider HI plan som danner grunnlaget for søknad om operasjonstillatelse fra fagmyndigheten. Planen revideres årlig, og operasjonstillatelse utstedes for ett år av gangen.

Hoppfeltinstruks, organisasjon samt omfanget av klubbens planlagte operasjoner med målepunkter formaliseres i HI plan.

5.3.3. Operativ ledelse

Hovedinstruktør (HI) har det overordnede ansvar for all aktivitet i klubben. Vedkommende godkjennes av F/ NLF ved utstedelse av operasjonstillatelse for ett år av gangen.

Hoppleder (HL) har det overordnede ansvaret for all aktivitet på en gitt hoppdag, og er endelig beslutningsmyndighet den dagen. Vedkommende godkjennes av HI og må være til stede så lenge fallskjermoperasjon pågår.

Hoppfeltleder (HFL) har det overordnede ansvaret for alt på bakken, og skal ha radiokontakt med fallskjermflyet. Vedkommende godkjennes av HL og må være til stede på bakken så lenge fallskjermoperasjon pågår.
Hoppmester (HM) har ansvaret for alle fallskjermhoppere på ett løft. Vedkommende godkjennes av HFL og må delta på det aktuelle løftet.

5.3.4. Fuelprosedyre

Tanking av fallskjermflyet utføres av fartøysjef i henhold til fallskjermflyets godkjente SOP. Ny prosedyre skal utarbeides før tanking av fallskjermflyet med motor i gang tillates.

5.3.5. Rapportering

F/ NLF har etablert et nasjonalt system for rapportering av hendelser og observasjoner for alle fallskjermklubber i Norge. Rapporteringspliktige hendelser er definert i F/ NLF sin håndbok.

5.3.6. Ferdsel på flyplassen

Krav til opplæring i ferdsel til fallskjermflyet, samt innlasting og retur fra landingsområdet er definert i F/ NLF sitt standardiseringsdirektiv for utdanning av alle fallskjermhoppere i Norge. Eventuelle lokale tilpasninger defineres i HI plan.

Samtlige fallskjermhoppere instrueres i lokal prosedyre, og HFL har ansvaret for å påse at denne følges.

5.3.7. Landingsområdet

Fallskjermhoppere skal normalt lande parallelt med rullebane i et avgrenset område syd for TWY W1. Det må allikevel forventes landing langs hele rullebanens utstrekning på begge sider. Ved landing øst for rullebanen skal hopperen bli værende inntil HFL signaliserer at rullebanen kan krysses.

5.3.8. Landingsmønster

Over 1500 fot AGL må det påregnes at hoppere vil kunne befinne seg i en sirkel med radius 2,5 NM fra rullebanen. Under 1500 fot AGL vil hoppere normalt befinne seg fra rullebanen og inntil 1 NM vestover. Under 1000 fot AGL skal hoppere aldri krysse rullebanen.

5.3.9. Luftrom

Bevegelser i overliggende luftrom reguleres etter avtale med Avinor Norway ACC TMA (Farris APP). Avtalen revideres årlig.

5.3.10. Prosedyrer ved fallskjermaktivitet på ENSN:

Fallskjermflyet opererer hovedsakelig vest av banen ifb. løft av hoppere. Fallskjermfly skal melde «5 minutter til dropp», samt «skjermer i lufta» slik at andre luftfartøyer får nødvendig tid til å forlate landingsrunden.
Hvis GFK ønsker landingsrunder med motor-/mikrofly, skal GFSK kun droppe fra én høyde («full høyde») pr. løft.
Fallskjermhoppere skal holde seg på 'riktig' side av banen når de er lavere enn 1.000 ft over plassen.
Hoppfeltleder (HFL) skal melde fra om evt. tandem (jfr. ekstra tid før landing).
Hoppfeltleder (HFL) skal også melde fra når alle hopperne har landet.

5.3.11. Trafikk på bakken:

Motor-/mikrofly skal melde fra på radio før motorstart slik som tidligere. FSJ bes vente noen sekunder for evt. å få med seg info fra HFL/Fallskjermflyet.
Oppstart motor-/mikrofly tillates på apron East med fallskjermhoppere i lufta. Etter oppstart etableres ny lyttevakt på 119,205. Flyene kan taxe til venteposisjon E1/E2, selv om det er hoppere i lufta. Det anmodes om å unngå sperring av E2 slik at fallskjermflyet evt. kan svinge av banen når RW19 er i bruk og det fortsatt er hoppere i lufta. Ved usikker landingsposisjon for hoppere skal HFL beordre engine stop eller shut down og da må alle med motoren i gang stoppe umiddelbart.

5.3.12. Trafikk i lufta

Andre luftfartøyer på veg inn mot plassen, skal «holde» i områdene Menstadbrua/Børsesjø (østsiden), eller området Fjærekilen – Munken (vestsiden) til alle hoppere er lavere enn 1.000 ft over plassen, slik at videre innflyging mot landingsrunden kan fortsette.